

Monumentnummer*: 513251

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 5 december 2000
Kadaster deel/nr: 17044/34

*Monumentnaam***

Spiegelkerk

*Woonplaats**

Bussum

*Gemeente**

Goose meren

*Provincie**

Noord-Holland

*Straat**

Nieuwe 's-Gravelandseweg 34

*Nr**

*Toev.**

*Postcode**

1405 HM

*Woonplaats**

Bussum

Situering

Locatie

Spiegel, Het

*Kadastrale gemeente**

BUSSUM

*Sectie**

E

*Kad. object**

5813

Appartement

Grondperceel

*Rijksmonumentomschrijving***

Inleiding

KERKGEBOUW, genaamd Spiegelkerk en gesitueerd op een klein perceel aan de Nieuwe 's-Gravelandseweg met de voorgevel(oostgevel) op enige afstand van deze weg. Aan de rechterzijde van het kerkgebouw wordt het achterliggende terrein afgescheiden door baksteen pijlers met daartussen siermetselwerk. Tussen twee baksteenpijlers is een houten deur geplaatst met expressionistische detaillering. Oorspronkelijk was aan de linkerkant van het kerkgebouw eenzelfde afscheiding.

De kerk werd in 1924, in opdracht van "de Vereniging tot Evangelisatie", ontworpen door de architect Theo Rueter. Het gebouw vertoont voornamelijk in de toren expressionistische kenmerken; terug te vinden in de geleding van de toren, het baksteen siermetselwerk en de stijl, bijna verticale dakvlakken.

Omschrijving

De als centraalbouw opgezette kerk heeft een plattegrond in de vorm van een Grieks kruis, met narthexachtige voorbouw (O), uitbouw aan de noordzijde en toren in de noordoostelijke binnenhoek van de plattegrond. De overige drie binnenhoeken (ZO,ZW,NW) bevatten lagere bouwvolumes onder geknikte tentdaken. Deze bouwvolumes

vormen doorlopende ruimten in de beide zuidelijke hoeken van het kerkinterieur. De noordwesthoek is een aparte ruimte die door een deur met rondboog en venster met rondboog met het kerkinterieur wordt verbonden. Het muurwerk is opgetrokken in rode baksteen gemetseld in vlaamsverband op een plint van donkerrode baksteen. De dakvlakken zijn gedekt met rode Hollandse pannen. De houten bakgoten worden ondersteund door baksteen consoles. De meeste vensters zijn meerdelig en hebben penanten met basementen en kapitelen in natuursteen. De vensters hebben vrijwel alle glas-in-lood met geometrische patronen.

De kerktoren staat op een vierkant grondvlak en de vier vrijstaande gevelvlakken zijn vrijwel identiek. De oostgevel loopt door tot maaiveldhoogte, de andere drie gevels zijn aan de voet ingebouwd. De toren verjongt zich twee maal trapsgewijs in de top en heeft aan vier zijden oorspronkelijk open, thans dichtgezette, galmgaten. Boven deze galmgaten verjongt de toren zich voor de tweede maal in de vorm van een verticaal bouwlichaam bekleed met grijze leien. Dit bouwlichaam wordt bekroond door een kegelvormige met lood beklede spits staande op een kleiner vierkant van acht pijlers. De top van de spits heeft een eenvoudige piek. De hoog opgaande onderbouw van de toren is aan vier zijden geleed door inspringende verticale siermetselbanden in het midden van het muurvlak. Deze siermetselbanden eindigen aan de bovenzijde van de onderbouw in een driehoekige stenen uitbouw met in de punt een natuurstenen spuer. De toren heeft in de oostgevel op parterre en verdieping twee paar kleine rechthoekige vensters.

De voorzijde van de kerk (O) heeft op de begane grond de narthexachtige voorbouw met arcade onder lessenaarsdak. In de kop van deze voorbouw is een tweede ingang naar de kerk. De achtkantige zuiltjes van de arcade hebben een basement en kapiteel in natuursteen. Boven de voorbouw is een puntgevel met twee series van drie rondboogvensters. De penanten van deze vensters zijn uitgevoerd als zuiltjes met een basement en een kapiteel van natuursteen. De gevel is verder voorzien van gemetselde profielranden. Links van de puntgevel het meergenoemde, onder geknikt tentdak geplaatste volume in de zuidoosthoek van de plattegrond. Dit volume heeft twee paar rondboogvensters in het oostelijk muurwerk. Rechts van de toren is de genoemde uitbouw met ingangspartij onder rondboog en geknikt schilddak. In de portiek is een deur in het voorvlak en een deur aan de linkerkant. Beide deuren hebben een rechthoekig kozijn geplaatst in een rondboog.

De achtergevel (W) heeft in het symmetrische middendeel (onder een schilddak) een meerdelig venster bestaande uit een hoog centraal rondboogvenster geflankeerd door twee kleine rondboogvensters. De top van het schilddak heeft een uilenbord met een driehoekig raam. De linkerhoek (NW) heeft twee smalle rechthoekige vensters. De rechterhoek (ZW) heeft drie kleine rechthoekige vensters.

De vrijwel symmetrische zuidzijde heeft in het midden van de geprofileerde puntgevel een driedelig rondboogvensters en hierboven een vijfdelig rondboogvenster waarvan het middelste venster het hoogst is en de vensters naar de zijkanten toe trapsgewijs lager worden. De linkerhoek (ZW) heeft beneden twee rechthoekige vensters en recht daarboven, twee dezelfde vensters. De rechterhoek (ZO) heeft alleen hoog twee rechthoekige vensters. De noordgevel heeft in het middendeel van de genoemde uitbouw onder schilddak drie paar rondboogvensters met daartussen twee steunberen. Gedeeltelijk achter het schilddak van de uitbouw geplaatst, heeft het achterliggende middendeel van het kerkkruis een vijfdelig rondboogvenster waarvan de middelste het hoogst is en de andere vensters naar de zijkanten toe trapsgewijs lager worden. Het linker bouwdeel van de uitbouw (de portiek), heeft naast elkaar twee open rondboogvensters. Het rechter deel van de uitbouw ligt iets terug en heeft op de begane grond een rondboogvenster met een deur waarvoor enkele treden liggen. Boven deze deur is

een rond venster. Helemaal links, een aanzienlijk stuk terugliggend, is de zijkant van de galerij zichtbaar met een rondboogpoort als toegang tot de galerij die naar een entree voert.

Het door een beschoten kap overhuifde INTERIEUR is merendeels gaaf bewaard gebleven en bevat onder meer de oorspronkelijke vloer in rode natuursteen, de preekstoel en het bankenplan. Het muurwerk bestaat op diverse punten uit arcades rustend op veelhoekige pijlers met vierkante basementen en kapitelen. Het genoemde glas-in-lood is in alle ramen non-figuratief en geometrisch van patroon. De uitbouw tegen de noordgevel hoorde in oorsprong bij de kerkruimte waarvan het door een arcade werd gescheiden. De arcade is thans met deuren dichtgezet ten behoeve van een vergaderzaal.

Waardering

De Spieghekerk met bijbehorend interieur is van algemeen belang wegens cultuur- en architectuurhistorische waarde als goed en zeer gaaf bewaard gebleven voorbeeld van kleine protestantse kerkbouw uit het Interbellum, opgetrokken in de expressionistische trant, hetgeen onder meer is terug te vinden in de geleding van de toren, het baksteen siermetselwerk en de stijl, kegelvormige spits.

De kerk is tevens van belang als element uit het oeuvre van architect Th. Rueter en vanwege de beeldbepalende ligging in de villawijk Het Spiegel.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk